

 <p><b>FAKULTA FILOZOFICKÁ ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI</b></p> <p><b>Katedra filozofie</b></p>	<p><b>PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE</b></p>
--	--

**Práce** (co se nehodí, škrtněte): diplomová / ~~bakalářská~~

**Posudek** (co se nehodí, škrtněte): ~~vedoucího~~ / oponenta

**Práci hodnotil(a)** Mgr. Petr Jirák, Ph. D.

**Práci předložil(a):** Petr Lóška

**Název práce:** Struktura Parmenidova univerza

## 1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce slovy autora bylo: „předestřít podobu univerza, jak jej pravděpodobně mohl vidět jeden z nejvýznamnějších filozofů před Sokratovské éry, Parmenidés z Eleje.“(s. 62) Tento cíl práce byl zcela naplněn.

## 2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Diplomová práce kolegy Lóšky představuje dominantně kosmologické čtení eleatského myslitele a cílí tak spíše na méně známé fragmenty z Parmenidovy básně, tj. na pasáže vztahující se k mínění (*doxa*). Náročnost výkladu je tak značná, neboť je třeba pracovat s různými interpretacemi a popasovat se s chybějícími částmi celého obrazu. Po obsahové stránce je text zajímavý a velmi bohatý. Autor již ze začátku představí svoji interpretační pozici (kap. 2 – 3), vymezí se proti tzv. ontologickému čtení Parmenida. Jakkoliv jsou tyto pasáže zpracovány dobře a přehledně, nabízí se otázka, zda by nestálo za to věnovat se problematice interpretačních strategií v rámci Parmenidova myšlení více. Autor je od začátku přesvědčen o své pozici, že tzv. monistické/ontologické čtení Parmenida je omezené či dokonce „pohodlné“ (s. 20). Čtenář tak nemůže zvážit různé argumenty obou přístupů a je nucen chtít nechtě následovat autora.

Samotným jádrem práce je čtvrtá kapitola, ve které se autor detailně věnuje různým otázkám týkajícím se Parmenidova pojetí univerza. Pečlivě se zde věnuje různým kosmologickým otázkám od tvaru Země, její polohy či otvírá otázku tzv. koncentrických věnců či korun. V rámci těchto výkladů je čtenář často veden k různým antickým myslitelům, aby mohl porovnat jejich pojetí s pojetím Parmenidovým. Tyto exkurzy jsou velmi zdařilé a čtivé (např. k Platónovu dialogu *Faidon* a *Timaios* v rámci úvah o podobě nebe).

Autor si je obecně v textu neustále vědom, že nejen samotného Parmenida, ale i jeho fragmenty lze interpretovat z různých pozic. Každá probíraná problematika je tak nahlížena z více perspektiv, např. v kapitole 4.2.5 Systém sférického univerza. Čtenář je vtažen do diskuze mezi různé badatelské pozice a sám tak může zvažovat oprávněnost či problematičnost daných tezí. Tento dynamický aspekt je vůbec jedním z nejzdařilejších momentů celé práce.

Samotný výklad končí kosmologickou interpretací úvodních pasáží (*prooimia*) básně, ve které se myslitel vydává za bohyni. Autor si tak v rámci svého interpretačního přístupu může položit otázku, kam vlastně míří? Podle něj se sídlo bezejmenné bohyně nachází v rovnovážně smíšené oblasti mezi věnci Slunce a Měsíce. Zjednodušeně na Mléčné dráze.

Text obecně vzato propojuje ontologické a kosmologicko-empirické momenty v Parmenidově myšlení.

### **3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):**

Jazykový projev je velmi dobrý a bez gramatických chyb. Autor textu dokáže propojovat dané problémy, výklad působí plynule a celá práce má spád. Po rétorické stránce je povedený. Formální aspekty práce jsou zcela v pořádku. I díky nim je celý text přehledný. Vyzdvihl bych práci s různou primární i sekundární literaturou. Autor sice nepracuje s řeckými originály, ale v sekundární literatuře jsou anglické i německé zdroje.

Ocenil bych (ale to není výtka), kdyby se autor textu pokusil některá kosmologická pojetí přenést i do grafického schématu. Zvláště pro čtenáře, který není navyklý představovat si dané kosmologické obrazy, by taková schémata byla velmi nápomocná.

### **4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):**

Celkový dojem z předkládané diplomové práce je výborný. Je vidět, že autor se tematikou dlouho zabýval a dobře se orientuje v řeckém kosmologickém myšlení. Text je přesvědčivý i badatelsky propracovaný. Jeho síla spočívá v dobré práci se sekundární literaturou a obecně ve vynaloženém úsilí, které se zde promítá.

Moje jediná polemika se týká až příliš snadného „odsunutí“ tradiční ontologické interpretace Parmenida, v jejíž prospěch jasně hovoří textová evidence. Bylo by zajímavé pozastavit se nad tím, v jakém ohledu by bylo možné ontologické principy a kosmologické čtení sblížit, ale zároveň ukázat, v jakém ohledu to vůbec možné není. K tomuto bodu se váže i má otázka/připomínka.

### **5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):**

- 1) Jeden z Vašich závěrů práce zní následovně: „Alétheia a doxa neznamenají kontradiktorní principy poznání, kdy první jmenovaný symbolizuje čisté poznání, zatímco druhý klamné. Oba typy poznání se doplňují a přicházejí na řadu podle toho, jaký podnět je zrovna třeba poznávat a jak o něm uvažovat (s. 50).“

Nabízí se ovšem otázka, zda taková interpretační pozice neporušuje základní pravidlo Parmenidovy nauky vtisknuté do kontradiktorního vztahu: Jsoucí je, nejsoucí není. Obsah sdělení je zde spjat s pečlivým postupem, jakým je celý Parmenidův argument vystaven. Cesta jsoucího nazírána rozumově je jediná možná a stává se základem vědění, které je vždy a za všech okolností platné, a proto je božské. V tomto smyslu je výlučné. Výlučnost takového vědění stavíte na roveň (mínění) *doxa*; tedy toho, co se mění, je nejisté a jako takové je explicitně Parmenidem kritizováno. Pokud nechceme zcela ignorovat precizní Parmenidovy argumenty, pak sféra lidských mínění je nutně podřazena pravému poznání. To samozřejmě neubírá na filosofické relevanci zkoumání této oblasti a konstruování kosmologického obrazu, ale principiálně znemožňuje vidět obě sféry jako rovnocenné. A proto se nabízí jednoduchá otázka: proč je podle Vás nutné stavět sféru lidských mínění na stejnou úroveň jako pravdu; proč prostě v souladu s Parmenidovým argumentem nepřiznat, že kosmologická zkoumání se odehrávají mimo vždy platné vědění? Nepodobá se takové řešení „cestě dvouhlavých“?

### **6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhově):**

Navrhuji známku výborně.

Datum:

20.5. 2024

Podpis: